

artarken kurulu güç bakımından artış yüzde 3.5'larda kalmıştır. Bu durum elektrik yedeği ile puant yük arasındaki makasın her geçen yıl giderek kapandığı anlamına gelmektedir.

İçinde bulunduğumuz günlere gelinceye kadar özelleştirme ve serbestleştirme uygulamaları ve 4628 sayılı Yasa gereği kamu yeni yatırımlara ve yenileştirme çalışmalarına yönelmedi. EPDK ise faaliyete başladığı günden bugüne değin toplam lisans başvurularından yüzde 48 kadarına lisans vermiş olup, alınan lisansların da ancak yüzde 36'sı üretime geçebilmiştir.

Kamunun ve özel sektörün gerekli yatırımları yapmadığı görülen bu şartlarda elektrik arz güvenliği ciddi bir biçimde sorgulanmalı ve hızla Bakanlık tarafından önlem alınmalıdır.

2006 yılında TBMM'den geçen Yenilenebilir Enerji Kanunu, ehven-i şer mantığı ile kabul edilebilir bir yasadır. Pek çok eksik içermektedir. Rüzgar, su ve güneş gibi kaynaklar bir pota içinde yer almıştır. Oysa dünyada dolayısıyla ülkemizde her birinin gelişme süreci farklı olup kullanım koşulları da farklıdır. Yasada bu ayrım gözetilmemiştir. Yasa daha çok su ve rüzgarı baz almakta, güneş neredeyse kapsam dışı kalmaktadır. Bu anlayış iktidarın güneşe ilişkin hiçbir bilgisi, ilgisi ve öngörüsü olmadığını göstermektedir.

2007 yılı başında yasayı revize edecek bir tasarı ile 7 yıllık alım garantisi 10 yıla çıkartılmak istenmektedir. Rüzgar için uygun olan 10 yıllık alım garantisi, 7 yılın bile çok olduğu su konusunda abartılmış bir süredir.

2007 yılının elektrik enerjisi açısından bir önceki yıla göre daha fazla olumsuzluklar içermesi büyük bir olasılıktır. Zira bir yandan üretimde ve dağıtımda özelleştirme karmaşası yaşanmaya devam edecek, diğer yandan EPDK'nın dünyanın hiçbir bölgesinde olmadığı kadar geniş bir sorumluluk alanına sahip olması pek çok yanlış da beraberinde getirecektir. ■

TALEP ARTIŞINI KARŞILAYACAK ÜLKE STRATEJİSİ YOK

Mustafa KUMLU - TES-İŞ Genel Başkanı

2006 yılı enerji sektörü açısından iki çarpıcı gelişmeye sahne oldu. Birincisi, 27 milyon aboneye hizmet götüren 800 bin kilometre uzunluğundaki elektrik dağıtım şebekesinin ve 235 bin trafosunun işletmesinin özel sektöre devrine yönelik çalışmaların sonuca doğru ilerlemesiydi. Elektrik dağıtım özelleştirmeleri için yapılacak teknik hazırlıklara dayanak oluşturacak yasal düzenleme 2005 Mayıs'ında tamamlanmıştı. Bunun ardından Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, özelleştirilecek

20 elektrik dağıtım bölgesinde 5 yıl boyunca geçerli olacak elektrik tarifelerini hazırladı ve 2006 Eylülünde EPDK'ya onaylattı. Ardından, TEDAŞ ile Özelleştirme İdaresi Başkanlığı arasında işletme devir hakkı protokolleri imzalandı. Protokole göre dağıtım şebekelerinin varlıkları TEDAŞ'ta kaldı, işletme hakları ise 20 şirkete devredildi. Tarifelerin onaylanmasıyla birlikte bu şirketlerin hisselerinin tamamının ihaleyle özel sektöre blok şeklinde satılması süreci başladı. AYEDAŞ (İstanbul →

Anadolu yakası), BAŞKENT (Ankara, Kırıkkale, Zonguldak, Bartın, Karabük, Çankırı, Kastamonu) ve Sakarya (Sakarya, Bolu, Düzce, Kocaeli) bölgelerinin ihale ilanları Resmi Gazete’de yayımlandı. Aralık ayında da teklifler alınmaya başlandı.

İkincisi, elektrik dağıtım özelleştirmelerinde sonuca doğru gidilirken, bu sonucun Türkiye’ye neler getireceğini hiçbir tartışmaya yer bırakmaksızın ortaya koyan 1 Temmuz hadisesinin yaşanmasıydı. 1 Temmuz Cumartesi gecesi, 13 ilde saatler süren elektrik kesintisi yaşandı. Bu kesintilerin otoproduktör santrallerinin “zam istemiyle” şalter indirmesinden kaynaklandığı anlaşıldı. Doğalgaz çevrim santralleri, elektriğe zam yapılmadığı için ürettiği elektriği bir koz olarak kullanabildi, ülkeyi karanlıkta bırakarak cezalandırmakta bir sakınca görmedi. Şirket yöneticileri tarafından yapılan açıklamalarda da bu tavır açık açık ifade edildi.

Böylece, Türkiye elektrik dağıtımını özel sektöre devretmeye hazırlanırken, özel sektör elektririk dağıtımını devraldığında Türkiye’ye ne gibi bedeller ödebileceğini açıkça ortaya koymuş oldu.

Elektrik enerjisi sektörünün temel sorunu, önümüzdeki yıllarda yaşanacak talep artışını güvenli bir şekilde karşılayacak enerji stajerjisinin olmayışıdır. TEİAŞ verilerine göre Türkiye’nin yıllık yüzde 8.4 gibi yüksek bir talep artışı var. Bu demek oluyor ki, Türkiye’nin 2006 sonunda 171 milyar kilovatsaat olan elektrik talebi 2015 yılında 354 milyar kilovatsaati aşacak. Bu gereksinimin karşılanması için de 100 milyar doların üzerinde yatırım gerekecek. Bu yatırımların mevcut ekonomi politikalarıyla kamu sektörü tarafından karşılanması mümkün değil. Bu durumda şöyle önemli bir sorun çıkıyor ortaya: Türkiye’nin

artan enerji talebi hangi kaynaklarla ve nasıl karşılanacak? Kamu sektörü, mevcut ekonomi stratejileriyle gerekli yatırımları yapamayacağına göre, medet özel sektörden umuluyor. Oysa deneyimler gösteriyor ki, özel sektör kendi kaynaklarıyla gerekli yatırımları yerine getirmiyor ve sürekli olarak kamu kaynaklarından pay istiyor. Bu süreçte de işin içine haksız kazanç ve kamu zararı olguları giriyor. Özel sektörün, 9 bin megavat gibi yüksek miktarda (Türkiye’nin kurulu gücünün yaklaşık dörtte biri) kurulu güçte santral işletmek üzere lisans alması, fakat aradan geçen yıllara rağmen sadece 30 megavat kurulu gücü devreye alabilmesi çarpıcı bir örnektir.

Beri yandan Türkiye’nin elektrik üretiminin yarısına yakını “karanlıkta kalacağız” korkusu yaratılarak, alelacele özel sektöre yaptırılan doğalgaz santralleriyle karşılanmaktadır. Bu da, enerjinin hem pahalı hem de dışa bağımlı hale gelmesini koşullandırmaktadır.

Özetle diyebiliriz ki, Türkiye enerji sektörü, artan talep ve yatırım artışına karşılık güvensiz ve dışa bağımlı bir haldedir. Bu da tüm ülkenin güvenliği ve geleceği için ciddi bir tehdit oluşturmaktadır.

Sendikamız 20 Ekim’de yukarıda andığımız üç dağıtım bölgesinin özelleştirilmesiyle ilgili ihale ilanı ve bu ilanın dayanağı olan idari işlemin iptali için Danıştay’da dava açtı. Dilekçe, dava sonuçlanıncaya kadar yürütmenin durdurulması talebini de içerdi. Danıştay’ın bu konuda en doğru kararı vereceğine inanıyoruz. 2007 yılından beklentimiz odur ki, Türkiye yüzünü yeni yıllarla birlikte, bütün sektörler içinde en önemlisi olan enerji sektörüyle ilgili ulusal ve kamusal bir stratejiye dönsün. Beklentimiz, gerekli yatırımları yapılmış, arz güvenliği sağlanmış, doğal ve yerli kaynaklarıyla güçlendirilmiş, kayıp ve kaçak oranları düşürülmüş, soğuk sıcak demeden ter içinde çalışan işçilerinin haklarına göz dikilmemiş bir enerji sektörüdür. ■

